

Vergaderjaar 2008–2009

31 279

Gezin boven tehuis Aanbevelingen om de positie van pleegzorg in Nederland te versterken en kinderen in de knel meer kans te geven om op te groeien in een pleeggezin

Nr. 4

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 19 februari 2009

Binnen de algemene commissie voor Jeugd en Gezin¹ hebben enkele fracties behoefte over de Initiatiefnota Gezin boven tehuis Aanbevelingen om de positie van pleegzorg in Nederland te versterken en kinderen in de knel meer kans te geven om op te groeien in een pleeggezin (Kamerstuk 31 279, nr. 1) van de leden Cörüz en Sterk een aantal vragen en opmerkingen ter beantwoording aan de initiatiefnemers voor te leggen. De op 1 februari 2008 toegezonden vragen zijn, vergezeld van de bij brief van 19 februari 2009 toegezonden antwoorden, voorzien van een inleiding, hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de algemene commissie voor Jeugd en Gezin,
Heijnen

De griffier van de algemene commissie voor Jeugd en Gezin,
Teunissen

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Çörüz (CDA), Tichelaar (PvdA), Gerkens (SP), ondervoorzitter, Sterk (CDA), Van Miltenburg (VVD), Van Dijken (PvdA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Koşer Kaya (D66), Jonker (CDA), Teeven (VVD), Wolbert (PvdA), Voordewind (CU), Zijlstra (VVD), Bouchibti (PvdA), Langkamp (SP), Ouwehand (PvdD), Agema (PVV), Leijten (SP), Dibi (GL), Heijnen (PvdA), voorzitter, Van Toorenburg (CDA), Uitslag (CDA) en Vacature (SP).

Plv. leden: Vacature (SGP), Omtzigt (CDA), Heerts (PvdA), Kant (SP), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Van der Burg (VVD), Eijsink (PvdA), Vacature (VVD), Biskop (CDA), Van der Ham (D66), De Pater-van der Meer (CDA), Verdonk (Verdonk), Bouwmeester (PvdA), Wiegman-van Meppelen Scheppink (CU), Schippers (VVD), Timmer (PvdA), Gesthuizen (SP), Vacature (PvdD), Bosma (PVV), De Wit (SP), Azough (GL), Arib (PvdA), De Vries (CDA), Van Dijk (CDA) en Karabulut (SP).

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de voorliggende initiatiefnota. Wat deze leden betreft is de versterking van de pleegzorg van het grootste belang en de initiatiefnota draagt hieraan beslist bij. In een tijd waarin, terecht, veel aandacht wordt besteed aan de vraagkant van de jeugdhulpverlening (optimalisering van de vroegsignalering van opgroei/opvoedproblemen en het laagdrempelig organiseren van de Centra voor Jeugd en Gezin) moet ook het aanbod onder de loep worden genomen en waar nodig worden versterkt. Nu alles in het werk wordt gesteld om zo snel mogelijk in beeld te krijgen of een kind hulp nodig heeft, kan het natuurlijk niet zo zijn dat het hulpaanbod nog langer te wensen over laat. Zodra duidelijk wordt dat een kind een alternatieve opgroeiomgeving nodig heeft moet die direct voorhanden zijn en optimaal functioneren, zo menen de leden van de CDA-fractie. Het is helaas de realiteit dat steeds vaker een beroep moet worden gedaan op pleegzorg dus de aandacht die de initiatiefnemers van de nota ervoor vragen is, wat genoemde leden betreft, volkomen terecht.

De CDA-fractie hecht zeer aan de opvang van kinderen in pleeggezinnen. Deze vorm van opvang is het best te vergelijken met een gezonde gezins-situatie en is daardoor de beste plek voor kinderen die thuis (tijdelijk) niet meer opgevoed kunnen worden. In alle aandacht die er echter is voor de Jeugdzorg blijft de pleegzorg vaak achter, en naar de mening van de leden van de CDA-fractie heeft dit doorgewerkt in de geldende wet- en regelgeving m.b.t. pleegzorg. Het is dus zaak om goed en zorgvuldig achterstallig onderhoud te plegen zodat de Pleegzorg als een volwaardige vorm van Jeugdzorg op de kaart komt te staan en daardoor meer kansen biedt voor kinderen om in een pleeggezin opgevangen te worden.

Ten aanzien van enkele aanbevelingen heeft de CDA-fractie nog een aantal opmerkingen en vragen aan de initiatiefnemers.

Het kind staat centraal. Deze initiatiefnota als uitgangspunt nemend, zijn de leden van de CDA-fractie van mening dat met gezwinde spoed alle bureaucratische rompslomp en nodeloze ingewikkelde juridische constructies moeten worden aangepakt. Het is onacceptabel dat pleegouders ervoor moeten knokken om de belangen van hun pleegkind te kunnen dienen. Sterker nog, het blijkt soms dat het beter gaat met de kinderen ondanks de regelingen die in hun belang zijn opgesteld dan dankzij.

Zo is het van het grootste belang dat kinderen, na de traumatische ervaring die de plaatsing in de pleegzorg voor hen vaak toch is, rust vinden om zich, veilig en geborgen, verder te kunnen ontwikkelen. Indien het in hun belang is dat zij langer dan een jaar in het pleeggezin verblijven, dan moet de rechter dat ook kunnen bepalen, zo menen deze leden. Geen jaarlijks terugkerend drama meer, omdat de rechter opnieuw zich over de OTS moet buigen maar, waar mogelijk, sneller duidelijkheid in het belang van een evenwichtige ontwikkeling van een veelal beschadigd kind (Aanbeveling 3). In dit licht vragen de leden van de CDA-fractie hoe de initiatiefnemers het voorstel beoordelen van de minister voor Jeugd en gezin in het kader van de beleidswijzigingen in de jeugdbescherming die met het programma Beter Beschermd in gang zijn gezet (31 001, nr. 37).

De leden van de CDA-fractie zijn bezorgd over het onlangs opnieuw verschenen bericht dat met name in de grote steden 1/3 van de pleegkinderen van allochtone afkomst is maar dat hiervoor weinig tot geen alloch-

tone pleeggezinnen beschikbaar zijn. Hier is naar hun mening nog veel werk te verrichten. Op welke wijze zou het gebrek aan allochtone pleegouders kunnen worden opgelost? Welke maatregelen staan de initiatiefnemers voor?

Een grote groep kinderen krijgt pleegzorg van naasten, de netwerkpleegouders. Deze pleegouders worden doorgaans acuut met de zorg belast, en lopen daarna veelal te hoop tegen een enorme juridisering die met name in deze acute situaties niet te overzien is. «Oma Boom» is hier een wrang voorbeeld van maar zo zijn er veel grootouders in een zelfde positie. Wat de leden van de CDA-fractie betreft moet hier lering uit getrokken worden, en moet de positie van netwerkpleegouders worden versterkt. Zij verdienen een eigen positie binnen het pleegzorgbeleid, en moeten (o.m. gemeentelijke) voorlichting en ondersteuning krijgen bij het «inrichten» van hun nieuwe rol. Deze leden zijn niet langer geïnteresseerd in het «juiste» antwoord op de vraag of netwerkpleegouders nu wel of geen recht hebben op pleegzorgvergoeding. Het antwoord mag louter positief zijn, en wel voor iedere netwerkpleegouder, ongeacht de gemeente waarin hij/zij woonachtig is. De leden van de CDA-fractie verzoeken de initiatiefnemers duidelijk aan te geven wat nu de consequenties zijn van de keus om als grootouders voogdij aan te vragen, dan wel te kiezen voor pleegouderschap. Welke juridische, maar ook financiële regimes gelden hierbij en wat zijn hiervan de consequenties?

Ten aanzien van de netwerkpleegouders merken de leden van de CDA-fractie nog op dat een tijdelijke voogdij als optie om de netwerkpleegouders ruimte te bieden om voor de toekomst de beste keuze te kunnen maken (pleegzorg of voogdij) een zeer terechte aanbeveling is. (7) Hier mag z.s.m. werk van gemaakt worden.

Pleegouders (netwerk- of bestandspleegouders) hebben een zeer marginale wettelijke positie. Het gaat hier niet om «macht», maar om een volwaardige positie als medehulpverlener binnen de Wet op de jeugdzorg, en daarmee de mogelijkheid het beste te doen voor een pleegkind. Zo zij al rechten hebben (van bijvoorbeeld bezwaar en beroep tegen besluiten van bureaus jeugdzorg (BJZ) of een pleegzorginstelling) zijn zij hier veelal onvoldoende mee bekend. Aan deze situatie dient, zo menen de leden van de CDA-fractie, een einde te komen. Op welke wijze denken de initiatiefnemers dat deze positie niet alleen verbeterd kan worden in juridische zin, maar ook in de uitvoeringspraktijk? Een degelijke voorlichtingscampagne moet worden gestart, en extra rechten en bevoegdheden moeten worden toegekend. Te denken valt ten minste aan hetgeen de initiatiefnemers van de nota hebben verwoord in de aanbevelingen 1 (instemmingsrecht bij behandelingsbesluit), 9 (inspraak: pleegouderraden), 11 (gespecialiseerde hulp, Wmo), 13 (blokkaderecht), 14 (hoorrecht in juridisch procedure) en 16 (voogdij, evt. gezamenlijk).

Jeugdzorg is op cruciale onderdelen provinciaal beleid. Dat is in beginsel prima, zo menen de leden van de CDA-fractie. De uitvoering mag immers dichter bij de mensen staan dan het «Haagse beleid». Momenteel is het evenwel zo dat de verschillen die regionaal bestaan zo groot en ondoorzichtig zijn dat er geen sprake is van een eenduidig jeugdbeleid waardoor grote rechtsongelijkheid bestaat. Deze moet worden weggenomen (vide aanbeveling 10), al is het maar omdat provinciegrenzen lang niet altijd stroken met «bedieningsregio's door pleegouders. Pleegouders met kinderen uit verschillende regio's worden soms horendol van de diversiteit in regelingen en worden daarmee zelfs simpelweg tekort gedaan. Voorbeeld: een pleegouderechtpaar krijgt geen vergoeding voor een kind uit een andere regio, terwijl het in het belang van het kind is dat het op

enige afstand van de biologische ouder wordt opgevangen. Op welke wijze denken de initiatiefnemers dit op te lossen?

Besloten is om kinderen met een strafrechtelijke titel niet langer in eenzelfde jeugdinrichting onder te brengen als kinderen met een civielrechtelijke titel (gesloten jeugdzorg, scheiding straf/civiel). De consequentie hiervan kan zijn dat kinderen verder van huis moeten worden opgevangen omdat de regionalisering onder druk is komen te staan. Pleegzorg zou een deel van de pijn kunnen verzachten wanneer gebruik zou worden gemaakt van daartoe geëquipeerde pleegouders die dienst kunnen doen als een soort «tussenfasehuis» voordat kinderen uit een gesloten jeugdinrichting ver van huis weer definitief naar huis kunnen terugkeren (pleegzorg als kleinschalige besloten jeugdvoorziening). Zouden de initiatiefnemers zich hierover willen uitspreken, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

Pleegzorg heeft een kind doorgaans veel meer te bieden dan een kindertehuis, maar kost nog geen 5e! Dan kan het toch niet zo zijn dat pleegouders zo karig worden bediend. Natuurlijk, pleegouder ben je niet voor het geld, maar er heel veel op toeleggen is teveel gevraagd, zo menen de leden van de CDA-fractie. Dat pleegouders met grote betrokkenheid hun hart en huis openstellen is al heel wat. Daar hoeft hun bankrekening niet aan te worden opgeofferd. Het verdient aanbeveling de financiële positie van pleegouders grondig te analyseren en waar nodig aan te passen. Hiermee is niet gezegd dat per definitie extra middelen moeten worden uitgetrokken. Een andere middelentoedeling kan al veel opleveren (kinderbijslag, kindertoeslag). Bovendien, hier geldt als nergens anders: de kosten gaan voor de baat. Kinderen kansen bieden is rijkdom voor nu en later. Wat is de visie van de initiatiefnemers hierop?

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de initiatiefnota «Gezin boven tehuis». Zij zijn met de indieners van mening dat pleegouders een belangrijke rol in de samenleving vervullen, en dat zij kinderen die niet meer bij hun ouders kunnen wonen het beste alternatief bieden. De leden van de PvdA-fractie onderschrijven de meeste van de door indieners voorgestelde aanbevelingen en zullen de schriftelijke ronde vooral aangrijpen om wat meer duidelijkheid op een aantal punten te verkrijgen.

In de nota wordt gesteld dat de wettelijke mogelijkheid voor het uitspreken van een ondertoezichtstelling (OTS) zo moet worden aangepast dat de OTS voor langere tijd kan worden uitgesproken. De indieners geven als voorbeeld een termijn van 3 jaar, en willen dat de OTS ook voor een langere tijd kan worden uitgesproken, omdat pleegkinderen in langdurige zorg dan niet ieder jaar de gang naar de rechter hoeven te maken. Uit de nota wordt niet duidelijk of er in dit voorstel ook een maximale termijn geldt en zo ja hoe lang deze termijn maximaal is. Kan OTS, in de visie van de indieners ook zonder einddatum worden opgelegd, en bijvoorbeeld duren tot het kind in kwestie meerderjarig wordt? Hebben de biologische ouders in de visie van de indieners ook recht op een gang naar de rechter tussentijds, als zij vinden dat zij bijvoorbeeld de zorg voor hun kind (eren) weer alleen aan kunnen en willen krijgen of hebben zij gedurende die periode geen recht op een onafhankelijke rechterlijke toets? Graag ontvangen zij een toelichting.

Sommige pleegouders zijn niet goed op de hoogte van hun rechten. De indieners bepleiten dat pleegouders langer de tijd krijgen om te besluiten in welk juridisch kader (pleegzorg of voogdij) zij de kinderen willen opvoeden. Waarom hebben indieners juist deze keuze gemaakt? Waarom is er niet gekozen voor een andere mogelijkheid, waarbij pleegouders met

voogdij hun voogdij weer kunnen omzetten in pleegzorg als zij dit een verstandig besluit vinden. Graag ontvangen deze leden een toelichting. De indieners constateren dat de verdeling van de verantwoordelijkheid tussen ouders en pleegouders soms leidt tot conflicterende situaties. Voor belangrijke zaken in de opvoeding is de toestemming van de ouders vereist. (schoolkeuze, artsenbezoek, buitenlandse vakantie-reizen en bijvoorbeeld specialistische jeugdhulp) Als de verhouding tussen pleegouders en ouders niet goed is, dan kan het toestemmings-vereiste volgens de indieners behoorlijk in de weg zitten. De indieners willen dat nader onderzoek naar wet- en regelgeving moet worden gedaan. Kunnen zij aangeven wat er juridisch onderzocht moet worden, en welke knelpunten van juridische aard er zijn? Zijn de indieners van mening dat het instemmingvereiste uit het wetboek moet worden geschrapt, en zo ja in welke omstandigheden? Graag ontvangen deze leden een toelichting. De indieners constateren dat harmonisatie van rechten bij het blokkaderecht noodzakelijk is. Zij constateren terecht dat verschillende regimes op dit gebied onwenselijk kan zijn. Zeker als er meerdere kinderen uit vanuit verschillende juridische kaders geplaatst zijn, werkt dit verwarrend. Kunnen de indieners toelichten welke regeling hun voorkeur heeft, en hoe het blokkaderecht er in hun visie uit komt te zien? Tenslotte bestaat er ook nog onduidelijkheid met betrekking tot de financiële kant van de zaak. Het blijft onduidelijk wat de financiële consequenties zijn van alle aanbevelingen. Ook is het onduidelijk hoe groot het inderdieneffect van de voorgestelde maatregelen naar verwachting zal zijn. Zijn de indieners bereid alsnog de financiële consequenties door een externe organisatie te laten doorrekenen? Zo nee, waarom niet? De leden van de PvdA-fractie achten financiële duidelijkheid noodzakelijk om de consequenties van deze initiatiefnota op waarde te kunnen schatten.

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de initiatiefnota van de CDA-fractie en zijn verheugd met de aandacht die daarin wordt geschonken aan pleegzorg. Zij hebben nog een aantal vragen.

1

Wanneer een OTS voor bepaalde tijd, bijvoorbeeld voor drie jaar, wordt uitgesproken hoe en door wie wordt de situatie waarin het kind verkeert gemonitord?

2

Welke kwaliteitseisen kunnen en worden gesteld aan deze personen of instanties/instellingen?

3

Is bekend hoeveel allochtone pleegouders er zijn? Wat zijn de redenen dat er weinig allochtone pleegouders zijn?

4

Hoe wilt u uitvoering geven aan het interculturaliseren van de pleegzorg? Dient dit ook niet op landelijk niveau vorm te worden gegeven, zodat er een passend aanbod van voorlichting, cursussen, training etc, ontwikkeld kan worden en er landelijk geworven en geselecteerd kan worden?

5

Wat is de reden dat de indieners een scheiding aanbrengen tussen pleegzorg en netwerkpleegzorg? Wat is het inhoudelijke verschil tussen de zorg die een pleegouder biedt en die van een netwerkpleegouder?

6

Bestaat er geen gevaar dat door een scheiding aan te brengen tussen netwerkpleegzorg en pleegzorg dat bijvoorbeeld bij het verkrijgen van gespecialiseerde hulp, netwerkpleegzorg geïndiceerd gaat worden als gebruikelijke zorg of als mantelzorg gezien gaat worden? Hoe gaat voorkomen worden dat netwerkpleegouders geen toegang krijgen tot gespecialiseerde hulp, juist omdat er een familierelatie bestaat?

7

Waar bestaat de gespecialiseerde hulp uit die dient opgenomen te worden in de Wmo? Betreft het hier zoals huishoudelijke zorg, ondersteuning en begeleiding op psychosociaal gebied of anders? Hoe rijmt het geven op recht op deze zorg zich met het compensatiebeginsel uit de Wmo?

8

Waarom is het belangrijk dat pleegouders wettelijk de titel «medehulpverlener» krijgen?

9

Wat is de mening van de indieners over de hoogte van de vergoedingen voor pleegouders? Zouden deze sowieso niet hoger moeten? Zo ja, hoe kan daar uitvoering aan gegeven worden? Zo neen, waarom niet?

10

Hoe staan de initiatiefnemers tegenover een onderzoek naar de behoeften op financieel gebied van pleegouders en of de hoogte van de vergoedingen voldoet?

11

Hoe wordt gewaarborgd dat mensen die kiezen voor pleegzorg financieel voldoende gefaciliteerd worden?

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de initiatiefnota van de CDA-fractie «Gezin boven tehuis».

De nota bevat aanbevelingen om de positie van pleegzorg in Nederland te versterken en kinderen in de knel meer kans te geven om op te groeien in een pleeggezin.

De leden van de VVD-fractie kunnen zich vinden in de doelstelling van de CDA-fractie om meer kinderen in een pleeggezin te laten opgroeien. Wel hebben deze leden enkele vragen over en gerelateerd aan de initiatiefnota.

1

De VVD-fractie is voorstander van het in een zo vroeg mogelijk stadium oplossen van problemen. Daarom is zij voorstander van meer uitvoeringsmacht bij gemeenten om problemen in de jeugdzorg vroegtijdig aan te kunnen pakken, en wil daarom dat de ambulante jeugdzorg onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid komt te vallen en dat de wethouder Jeugd de doorzettingsmacht krijgt binnen de Centra voor Jeugd en Gezin. Hoe staan de initiatiefnemers hier tegenover?

2

De initiatiefnemers constateren dat de pleegzorg als onderdeel van de Wet op de jeugdzorg decentraal wordt uitgevoerd door de provincies en grootsstedelijke regio's. Tegelijk concluderen zij dat veel knelpunten in de pleegzorg een landelijke aanpak vereisen. De VVD-fractie vindt dat voor meer aspecten binnen de jeugdzorg geldt dat deze bij de provincie niet op de juiste plaats zijn belegd. Zijn de initiatiefnemers bereid breder te bezien

welke onderdelen van de provinciale jeugdzorg beter elders kunnen worden belegd?

3

De initiatiefnemers leunen sterk op de pleegouders als de belangrijke belangenbehartigers van het pleegkind. Waarom wordt gekozen vanuit een «kind centraal»-gedachte en niet voor een grotere rol en bevoegdheid van het kind zelf? Hoe staan de initiatiefnemers tegenover het idee om kinderen (vanaf een bepaalde leeftijd) zelf meer bevoegdheid te geven over de invulling van hun opvang?

4

De VVD-fractie is van mening dat de positie van opvoeders zou moeten worden versterkt ten opzichte van ouders die falen in hun opvoedingsrol. Daarom heeft zij er tijdens de behandeling van de VWS begroting van 2007 bij monde van het VVD-fractielid Van Miltenburg voor gepleit om meer rechten aan het opvoederschap toe te kennen en dit los te koppelen van het ouderschap. De CDA-fractie was destijds geen voorstander van dit voorstel. Zijn de initiatiefnemers bereid dit het voorstel van de VVD-fractie opnieuw in overweging te nemen?

5

De initiatiefnemers willen netwerkpleegouders meer financieel en juridisch tegemoetkomen. Achten zij het mogelijk dat door de verantwoordings-eisen deze flexibele vorm van pleegzorg hierdoor gaat verstarren en bureaucratiseren? Hoe denken zij dit te kunnen voorkomen?

6

In de initiatiefnota wordt niet ingegaan op de redenen die mensen ervan weerhouden om zich op te geven als (niet-netwerk)pleegouder. De VVD-fractie is van mening dat dit niet alleen door financiële en juridische gebreken in het pleegouderschap komt. Zo kan zij zich inbeelden dat onzekerheden over problemen met pleegkind(eren), onzekerheid over de professionele achtervang en afkeer van de bureaucratie hindernissen vormen die veel potentiële pleegouders ervan weerhouden zich op te geven (of maakt dat bestaande pleegouders ermee ophouden). Is hier door de initiatiefnemers onderzoek naar gedaan? Als dit inderdaad zo is, wat moet hier dan aan worden gedaan?

7

De initiatiefnemers pleiten voor een nader onderzoek naar de wet- en regelgeving die de verhouding moet bepalen tussen de opvoedingsrelatie van de pleegouders en de gezagsrelatie van de ouders. De VVD-fractie is van mening dat ouders meer informatie en/of een omgangsregeling met hun kinderen zouden moeten kunnen krijgen als deze OTS hebben gekregen. Het gebrek aan een omgangsregeling met of informatie over hun kind vormt voor veel ouders een aanleiding om de voogdij voor hun kinderen aan te vechten. Zien de initiatiefnemers een versoepeling als een mogelijkheid om de strijd om het voogdijschap bij ouders af te remmen?

8

De initiatiefnemers zijn er voorstander van om meerjarige OTS op te kunnen leggen? Zou hier een maximumtermijn voor moeten gelden? Zo ja, hoe lang zou dit moeten zijn en waarom?

Inbreng ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de initiatiefnota «Gezin boven tehuis». Deze leden onderschrijven het belang dat genoemde leden hechten aan een goed functio-

nerende pleegzorg, en steunen de initiatiefnota op de meeste onderdelen. Zij hebben op een aantal onderdelen echter nog enkele vragen.

De initiatiefnemers stellen voor de regeling voor ondertoezichtstelling, die nu voor maximaal een jaar wordt uitgesproken, zo aan te passen dat het mogelijk wordt dat een OTS voor bepaalde tijd uitgesproken kan worden, zodat pleegkinderen in langdurige pleegzorg niet ieder jaar de gang naar de rechter hoeven maken. De leden van de ChristenUnie-fractie begrijpen de belasting die dit met zich meebrengt, maar vragen de initiatiefnemers dit voornemen toe te lichten vanuit het oogpunt van proportionaliteit en subsidiariteit.

De initiatiefnemers vinden dat BJZ en pleegzorgorganisaties zich dienen te interculturaliseren, waarbij zij zich moeten richten op het bereiken van potentiële allochtone pleegouders om zo een geschikt gezin voor allochtone pleegkinderen te vinden. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de initiatiefnemers welke mogelijkheden zij daartoe zien. Moet de sector dit zelf afspreken, is het nodig dit wettelijk te regelen of kan de AMvB worden aangepast?

De initiatiefnemers pleiten voor harmonisatie van de regelgeving met betrekking tot het blokkaderecht. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de initiatiefnemers deze aanbeveling te onderbouwen vanuit de principes van proportionaliteit en subsidiariteit.

De initiatiefnemers constateren dat aanvangskosten niet worden vergoed. Als aanbeveling stellen zij dat onderzocht dient te worden of er criteria zijn op te stellen voor het verstrekken van een standaard vergoeding voor de aanvangskosten die door pleegouders worden gemaakt alvorens een pleegkind in het gezin wordt opgenomen. Welke knelpunten verwachten zij ten aanzien van het opstellen van criteria?

Initiatiefnemers pleiten voor een gezin met meerdere pleegkinderen vanuit verschillende (juridische) plaatsingen, bijvoorbeeld OTS, vrijwillig en voogdij een uniformering van (financiële) rechten en plichten. De leden van de ChristenUnie-fractie hebben wel begrip voor het pleidooi, maar vragen de initiatiefnemers ook dit voorstel toe te lichten vanuit de uitgangspunten van proportionaliteit en subsidiariteit.

Bij eerdere gelegenheden hebben de leden van de ChristenUnie-fractie gevraagd om meer mogelijkheden voor flexibele inzet van het ouderschapsverlof voor pleegzorg-ouders. Zij vragen de initiatiefnemers hun visie daarop te geven.

Inbreng SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de initiatiefnota van de CDA-fractie. Pleegzorg is van cruciaal belang voor vele jongeren die vanwege allerlei problemen niet normaal thuis kunnen opgroeien. Het pleeggezin biedt hierbij een natuurlijker klimaat dan een tehuis. De doelstelling van versterking van de pleegzorg, in het bijzonder van het pleeggezin, wordt dan ook met sympathie ontvangen. Continuïteit van het behandelingsbeleid is van groot belang, zo constateren de initiatiefnemers terecht. Zij stellen daarom voor om aan pleegouders het instemmingsrecht toe te kennen voor de wijziging van het behandelingsbeleid. Welke afweging maken zij tussen enerzijds het belang van continuïteit voor pleegouders en kinderen en anderzijds de beoordeling van de juiste behandeling door de professionals? Een instemmingsrecht is in dit kader wellicht een zwaar middel. Zijn alterna-

tieve middelen overwogen, bijvoorbeeld een betere overdracht bij persoonlijke wijziging?

Eveneens stellen de initiatiefnemers een verruiming van de duur van de OTS voor. Deze verruiming kan in sommige gevallen een langdurige belasting betekenen van de ouders. Soms vervalt ineens de noodzaak tot langduriger ondertoezichtstelling. Op welke wijze wordt de noodzaak van deze verlengde OTS tussentijds getoetst, en welke effectieve mogelijkheden tot beëindiging worden hierbij geboden?

Vanwege het hoge percentage allochtonen onder de pleegkinderen wordt aandacht gevraagd voor interculturalisering. Het vinden van een geschikt gezin voor allochtone pleegkinderen is belangrijk. Er zijn echter meer categorieën dan etniciteit die aandacht verdienen. Te denken valt aan sociale en religieuze factoren. Wat denken de initiatiefnemers van een bredere definitie waaronder alle relevante factoren geschaard worden? De initiatiefnemers dringen aan op harmonisering van regelgeving voor diverse (juridische) plaatsingen (zie ook 3.5 van de nota). Verwarring bestaat voornamelijk bij gezinnen met meerdere pleegkinderen. Zijn er gegevens bekend over het aantal gezinnen waarin meerdere pleegkinderen zijn opgenomen? Welke overwegingen liggen ten grondslag aan het marginaliseren van het wezenlijke onderscheid tussen vrijwillige en onvrijwillige plaatsing van kinderen in pleeggezinnen?

II. REACTIE VAN DE INDIENERS

Inleiding

Met belangstelling hebben indieners kennisgenomen van de opmerkingen en vragen van de leden van de fracties van CDA, PvdA, SP, VVD, Christen-Unie en SGP. Het stemt daarbij tot tevredenheid dat de fracties het hoofdoel van de initiatiefnota ondersteunen en hun waardering uitspreken over de aandacht voor de knelpunten in de pleegzorg. Ook de minister van Jeugd en Gezin heeft positief gereageerd op de aandacht voor pleegzorg die de initiatiefnota met zich meebrengt en geeft aan bereid te zijn zich in te zetten om de knelpunten op te lossen. Met deze brief willen indieners reageren op de vragen van de fracties en ingaan op de verhouding tussen de initiatiefnota en de reeds aangekondigde maatregelen door de minister vanuit het programma Beter Beschermd.

Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie vragen een reactie van de indieners op het voornemen van de minister van Jeugd en Gezin in het programma Beter Beschermd om de ondertoezichtstelling voor een periode van langer dan een jaar mogelijk te maken. In het programma Beter Beschermd doet de minister een aantal voorstellen om de positie van pleegkinderen en -ouders te verbeteren. Onder andere de uitwerking van de motie Çörüz, over de «OTS op maat», is in het programma opgenomen. Dit houdt in dat er niet automatisch een OTS voor de periode van één jaar wordt uitgesproken, maar gekeken wordt naar de persoonlijke situatie van het kind. Ook wordt geregeld dat bij langdurige uithuisplaatsing en pleegzorg omzetting van OTS in voogdij (met gezagsbeëindiging) mogelijk wordt. De rechter krijgt de mogelijkheid het doel van de OTS vast te stellen en de duur van de OTS daarop af te stemmen. Het streven is om uiterlijk binnen twee jaar na uithuisplaatsing zekerheid aan kind en (pleeg)ouders te geven. De wijze waarop de minister uitvoering geeft aan de motie Çörüz is volledig in lijn met de voostellen uit de initiatiefnota met betrekking tot de termijn van de OTS. Indieners zijn dan ook blij dat de minister deze knelpunten nu oppakt. Uit overleg met de pleegouderorganisaties is gebleken dat het met name van belang is dat pleegouders duidelijkheid rondom de

situatie hebben, dus niet steeds de gang naar de rechter hoeven te maken en in onzekerheid moeten verkeren. Het voorstel van de minister kan in ieder geval meer zekerheid voor pleegouders met zich meebrengen.

De leden van de CDA-fractie vragen naar het gebrek aan allochtone pleeggezinnen en de wijze waarop dit probleem kan worden aangepakt. Indiëners zien met name een rol voor bestaande initiatieven. Een landelijke actie samen met deze minderheidsorganisaties kan bijdragen aan bekendheid en werving van allochtone pleegouders. Indiëners roepen de minister op om in overleg te treden met deze organisaties zoals LOM en Forum, die een belangrijke rol kunnen spelen bij met «kleuren» van de pleegzorg.

Ook vragen deze leden naar de verschillende juridische en financiële regimes bij pleegouderschap en de consequenties die een keuze voor pleegouder of keuze voor voogdij met zich meebrengt. De biologische ouders of de voogd (dit kan ook een jeugdzorginstelling zijn) hebben het juridisch gezag over het kind. Pleegouders kunnen ook de voogdij verkrijgen over hun pleegkind (pleegouder mét voogdij). Dit is met name een optie bij langdurige pleegzorg. Pleegouders die ook voogd zijn, zijn verantwoordelijk voor de opvoeding en verzorging van het pleegkind, dus ook in financiële zin. Ook zijn zij wettelijk aansprakelijk. Bij eenhoofdige voogdij is de pleegouder niet onderhoudsplichtig. Wel wordt het vermogen van het kind beheerd. Pleegouders hebben recht op een pleegvergoeding (tussen de € 450 en € 550 per maand). Wanneer de pleegouders ook de voogdij, dus het gezag, over het pleegkind hebben, kunnen zij aanspraak maken op kinderbijslag en kindgebonden budget. Er moet dan voldaan worden aan de formele voorwaarden voor kinderbijslag en -toeslag zoals die gelden voor alle ouders. Pleegouders die óók de voogdij over hun pleegkind hebben, behouden (sinds 2001) het recht op de pleegzorgvergoeding. Pleegouders die vóór 2001 de voogdij hebben gekregen over hun pleegkind komen ook voor pleegvergoeding en begeleiding in aanmerking. Er is echter steeds sprake van óf pleegoudervergoeding óf kinderbijslag en kindgebondenbudget.

In het aan de Tweede Kamer toegezegde onderzoek over samenloop van kinderbijslag, kindertoeslag en de pleegvergoeding wordt ook het kindgebonden budget meegenomen. In antwoord op de vragen van de leden Omtzigt, Sterk en Aasted Madsen heeft de minister aangegeven dat dit onderzoek gecompliceerder blijkt dan aanvankelijk gedacht en daardoor langer op zich zal laten wachten.

De leden van de CDA-fractie vragen of de situatie van netwerkpleegouders met de aanbevelingen van de indieners in de praktijk ook zal verbeteren. Netwerkpleegouders ondervinden problemen wanneer zij in een hectische tijd naast de plotselinge zorg voor de kinderen ook zorgen hebben over juridische en financiële consequenties van het pleegouderschap. Vaak weten zij niet dat ze recht kunnen hebben op pleegoudervergoeding of kinderbijslag, en nemen op het kritieke moment de verkeerde (juridische) beslissing die later grote (financiële) gevolgen kan hebben. De trieste situatie waar Oma Boom in terecht kwam is hier een voorbeeld van. Om deze reden hebben indieners ervoor gepleit netwerkpleegouders een formele positie binnen de jeugdzorg te geven. Wanneer (informele) netwerkpleegouders een formele positie krijgen, zullen zij in ieder geval een beroep kunnen doen op BJZ of andere hulpverleningsinstanties en niet alleen staan in hun zorgen. Daarnaast zullen netwerkpleegouders met de mogelijkheid van voorlopige voogdij langer de tijd krijgen te besluiten in welk kader zij het pleegkind willen opvoeden. Bijbehorende consequenties van de keuze voor pleegzorg en/of voogdij kunnen dan beter overzien worden.

Ook vragen de leden van de CDA-fractie naar een oplossing voor het probleem dat er verschillen tussen regio's bestaan binnen de pleegzorg. In zijn reactie op de initiatiefnota geeft minister Rouvoet aan met het IPO in overleg te willen treden en tot uniforme afspraken m.b.t. informatievoorziening, begeleiding en zorgaanbod te willen komen. De indieners houden de minister hieraan en gaan er van uit dat de verschillende pleegouderorganisaties, zoals de MO-groep, Pleegzorg Nederland, de NVP en de pleegouderraden, bij deze gesprekken betrokken zullen worden. De uitkomsten van deze gesprekken kunnen onderdeel worden van de afspraken die tussen Rijk en provincies in de convenanten zijn vastgelegd.

De leden van de CDA-fractie vragen om een reactie van de indieners op het idee van pleegzorg als «tussenfasehuis» voor kinderen die vanuit gesloten jeugdzorg terug naar huis mogen. De indieners staat zeker positief tegenover deze suggestie. Jongeren die een justitiële jeugdinstelling verlaten zullen binnenkort een verplicht nazorgtraject moeten volgen. Vanaf 1 april 2009 zullen alle jongeren na hun detentie nazorg krijgen aangeboden. De indieners zien meerwaarde in bijvoorbeeld tijdelijk verblijf in een pleeggezin als onderdeel van de verplichte nazorg na een verblijf in een residentiële instelling. Ook nazorg bij jeugdzorg zou wat de indieners betreft verplicht moeten zijn; verblijf in een pleeggezin zou hier ook onderdeel van kunnen zijn. Natuurlijk zal dan wel aan de formele vereisten (o.a. indicatiestelling) voldaan moeten worden. Jeugdzorginstellingen en provincies zouden er goed aan doen de mogelijkheden van pleegzorg als «aanvullende» jeugdzorg te bekijken. Het Multidimensional Treatment Foster-care-programma (MTFC) van het Leger des Heils is overigens een goed voorbeeld van de mogelijkheid pleegouders in te zetten voor behandeling van probleemjongeren. Ook stichting Jeugdformaat in Den Haag biedt een dergelijk hulpverleningstraject in gezinshuizen.

Tenslotte vragen de leden van de CDA-fractie naar de visie van de indieners op een andere middelenverdeling (kinderbijslag, kindertoeslag) voor pleegouders. (Formele) pleegouders hebben recht op een dagvergoeding en eventueel een extra toeslag bij crisisopvang, een gehandicapt pleegkind of bij drie of meer pleegkinderen. Pleegouders die ook de voogdij over het kind hebben kunnen kinderbijslag en kindertoeslag aanvragen. Indieners pleitten voor onderzoek naar knelpunten die pleegouders ondervinden o.a. met betrekking tot de kinderbijslag en -toeslag en zijn dan ook blij dat de minister dit nu ook oppakt. Zie ook hierboven de passage over de juridische en financiële consequenties van pleegouderschap en het probleem met de kindertoeslag.

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie vragen of bij het voorstel van indieners om de OTS-periode te verlengen een maximum aan de termijn wordt gesteld, of dat het de bedoeling is dat deze maatregel ook zonder einddatum (tot het bereiken van de meerderjarige leeftijd) opgelegd kan worden. Ook vragen zij daarbij naar de positie van de biologische ouders in de periode van de maatregel en of er voor hen een gang naar de rechter mogelijk is. Bij de huidige regeling van de jaarlijkse gang naar de rechter lopen pleegouders met name aan tegen de onzekerheid over de duur van de zorg voor hun pleegkind. Het gaat er dus om dat pleegouders en natuurlijk ook het kind duidelijkheid krijgen over waar ze aan toe zijn. Als het vanaf het begin af aan duidelijk is dat het kind niet terug kan naar de biologische ouders, heeft een jaarlijkse gang naar de rechter geen zin. Het is in sommige gevallen inderdaad voor te stellen dat een kind tot het bereiken van de meerderjarige leeftijd bij pleegouders blijft. Indieners zijn blij met het voornemen van de minister om de rechter de mogelijkheid te geven een «OTS op maat» uit te spreken (uitwerking van de motie Çörüz), zoals

opgenomen in het programma Beter Beschermd. Zie ook hierboven de reactie van de indieners op de voorstellen van de minister in Beter Beschermd.

De leden van de PvdA-fractie vragen naar de noodzakelijkheid van de voorstellen omtrent voorlopige voogdij voor netwerkpleegouders en of het in bepaalde gevallen niet beter kan zijn de voogdij om te zetten in pleegzorg. Er is een verschil in juridische en financiële gevolgen tussen pleegzorg en voogdij (zie ook de passage hierboven). Het is niet altijd wenselijk automatisch met pleegzorg te beginnen, maar ook kan het in bepaalde gevallen niet wenselijk zijn het gezag te verkrijgen vanwege juridische en financiële consequenties. De twee verschillende vormen moeten dus ook zeker naast elkaar blijven bestaan; (netwerk)pleegouders zouden alleen langer de tijd moeten krijgen om hun beslissing te kunnen nemen en de gevolgen te overzien. De indieners zien een oplossing in de mogelijkheid van voorlopige voogdij als «rustfase» in de hectische periode waar netwerkpleegouders vaak al in terecht zijn gekomen.

Ook vragen de leden van de PvdA-fractie welke knelpunten ten grondslag liggen aan het onderzoek naar wet- en regelgeving voor rechtspositie-verdeling tussen biologische en pleegouders en hoe de indieners staan tegenover het schrappen van het instemmingsvereiste. Zoals ook al in de initiatiefnota is aangegeven, kan de verdeling van verantwoordelijkheden tussen pleegouders en (biologische) ouders tot conflicterende situaties leiden. Bij zwaarwegende beslissingen moet namelijk eerst toestemming verkregen worden van de ouders. Voorbeelden hiervan zijn de aanvraag van specifieke jeugdhulp, medische zorg, schoolkeus en reizen naar het buitenland/paspoortaanvraag. Het juridisch vastleggen van verantwoordelijkheden, zeggenschap en beslissingsbevoegdheid van zowel pleegouders als biologische ouders zal bijdragen aan wederzijds begrip omdat beide partijen weten waar ze aan toe zijn. Onderzoek over deze verdeling kan hierbij helpen. Dan kan bezien worden of het bijvoorbeeld nodig is om het instemmingsvereiste in te perken of te schrappen. Overigens geven pleegouders aan dat ze niet zozeer aanlopen tegen problemen met de biologische ouders, maar meer moeite hebben om Bureau Jeugdzorg en de gezinsvoogd mee te krijgen. Het juridisch vastleggen van hun verantwoordelijkheid, zeggenschap en beslissingsbevoegdheid is nodig voor pleegouders om hun taak uit te kunnen voeren.

De leden van de PvdA-fractie vragen naar de verschillende regimes bij het blokkaderecht en welk regime volgens de indieners de voorkeur heeft. Het blokkaderecht geldt in zijn geheel niet voor pleegouders bij wie een pleegkind is geplaatst met een machtiging uithuisplaatsing in het kader van een OTS. Ook hier zou er wel een blokkaderecht moeten zijn. Kort gezegd heeft het regime in de andere pleegzorg-gevallen daarmee de voorkeur.

Tot slot vragen de leden van de PvdA-fractie naar de mogelijkheid om de financiële consequenties van de aanbevelingen van de initiatiefnota door te laten rekenen. Indieners voorzien eventuele financiële consequenties met name op het punt van de samenloop van kinderbijslag, kindertoeslag en de pleegvergoeding. Op dat punt wachten indieners het onderzoek af dat de minister op dit moment uitvoert. Daarnaast zouden indieners graag met behulp van de minister eventuele overige financiële gevolgen van de voorgestelde maatregelen onderzoeken.

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie vragen naar hoe de situatie van het kind gemonitord wordt en welke waarborgen er voor deze monitoring kunnen gelden, in verband met de verlening van de periode voor OTS. Bureau

Jeugdzorg en de gezinsvoogd zijn er om de belangen van het kind te behartigen en wat de indieners betreft wordt dat niet anders dan het nu is. Gedurende het hele hulpverleningstraject moet vinger aan de pols gehouden worden door de jeugdzorginstellingen, ongeacht de (langere) termijn van de maatregel. Ook blijft gelden dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het hulpverleningsplan, inclusief pleegzorgtraject, bij Bureau Jeugdzorg en de gezinsvoogd liggen. De kinderrechter blijft degene die de beslissing neemt over de indicatiestelling en de termijn hiervan.

Ook vragen de leden van de SP-fractie naar het aantal allochtone pleegouders en waarom dit aantal zo laag is. Zo'n 30% van de pleegkinderen is van allochtone afkomst, terwijl slechts zo'n 5% van de pleegouders allochtoon is. Dit betekent dat er zo'n 6000 allochtone pleeggezinnen zouden moeten zijn. Daarbij gaat het vooral om netwerkpleegzorg: ruim een kwart van de netwerkpleegouders is allochtoon. Redenen voor dit lage aantal zijn onder andere de bureaucratie in de jeugd- en pleegzorg, waardoor het voor allochtone ouders moeilijker is aansluiting te vinden. Ook zijn veel allochtone gezinnen al belast met extra zorgtaken zoals voor grootouders, en speelt geld- en/of ruimtegebrek een rol (bron: factsheet Pleegzorg 2003).

De leden van de SP-fractie vragen daarbij ook naar de manier waarop aandacht voor interculturalisatie binnen de pleegzorg plaats zou kunnen vinden. Zoals reeds hierboven aangegeven, zien indieners met name een rol voor bestaande initiatieven van minderheidsgroeperingen. Een landelijke actie samen met deze minderheidsorganisaties kan bijdragen aan bekendheid en werving van allochtone pleegouders. Indieners roepen de minister op om in overleg te treden met deze organisaties zoals LOM en Forum, die een belangrijke rol kunnen spelen bij met «kleuren» van de pleegzorg.

De leden van de SP-fractie vragen naar de scheiding aan tussen pleegzorg en netwerkpleegzorg en wat het inhoudelijk verschil tussen deze twee vormen van pleegzorg inhoudt. Dit verschil komt voort uit het feit dat (informele) netwerkpleegzorg geen juridische vorm van pleegzorg is. Netwerkpleegzorg kan bijvoorbeeld ontstaan wanneer de ouders overlijden en de grootouders de opvoeding op zich nemen. In dat geval is er geen hulpverleningstraject en wordt vaak geen aanspraak gedaan op BJJ of andere hulpverleningsinstanties. Dit is voor de indieners reden geweest om voor te stellen dat netwerkpleegouders een formele rol binnen de pleegzorg moeten krijgen.

Daarbij vragen de leden van de SP-fractie naar de wens van indieners om netwerkpleegouders de juridische titel van medehulpverlener te verlenen. Uit gesprekken die indieners hebben gevoerd met verschillende pleegzorgorganisaties en pleegouders kwam naar voren dat zowel pleegouders als netwerkpleegouders onvoldoende ruimte ervaren om hun taken en verantwoordelijkheden uit te voeren en hun pleegkind een zo normaal mogelijk leven te bieden, vanwege het gebrek aan juridische status. Doordat niet vast ligt welke rechten en plichten gelden, bestaat onduidelijkheid over bijvoorbeeld op vakantie gaan en het hechten aan nieuwe ouders, woonplaats, school etc. Het juridisch vastleggen van verantwoordelijkheden en bevoegdheden is nodig voor pleegouders om hun taak uit te kunnen voeren. Volgens de indieners draagt het toekennen van de status van hulpverlener aan pleegouders bij aan de waardering voor dit belangrijke werk. Voor netwerkpleegouders kan het overigens logischer zijn om (op termijn) het pleegouderschap om te zetten in voogdij; daarbij geldt dan niet meer de juridische status van hulpverlener.

Ook vragen de leden van de SP-fractie naar de hoogte van vergoedingen voor pleegouders en hoe de financiële situatie van pleegouders voldoende gewaarborgd wordt. De indieners hebben vanwege de zorgen die hierom bestaan aangedrongen op een onderzoek over de samenloop van de verschillende financiële regelingen die voor pleegouders bestaan en de knelpunten die pleegouders ondervinden o.a. met betrekking tot de kinderbijslag en -toeslag. Dit onderzoek loopt nu en de minister heeft aangegeven dat bij de uitkomsten van dit onderzoek meegenomen wordt of in het systeem van onderhoudskosten voor pleegkinderen en vergoedingen daarvoor van overheidswege aanpassingen nodig zijn. De indieners zien de uitkomsten van dit onderzoek met belangstelling tegemoet.

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie vragen de indieners naar hun mening over het voorstel om de verantwoordelijkheid voor de ambulante jeugdzorg bij de gemeente en het CJG neer te leggen. De indieners zien niet direct een relatie met de (juridische en financiële) knelpunten in de pleegzorg. Als het gaat om pleegzorg in relatie tot jeugdzorg en de rol van de provincie daarin, zien indieners wel meerwaarde voor betrokkenheid van de provincie bij de pleegzorg, omdat pleegouders vaak niet in de eigen woonplaats van het kind gevonden kunnen worden. Op dit moment zijn gemeenten druk bezig met het ontwikkelen van een nieuwe eerstelijns hulpvoorziening: het CJG. Hierbij wordt de rol van de gemeente als coördinator van zorg wettelijk verankerd. De indieners zijn blij met deze ontwikkelingen, waarbij zorg dichtbij de jongere en zijn gezin kan worden geboden en waar de gemeente ook verantwoordelijkheid draagt. Er moet echter voorkomen worden dat dit een nieuwe bureaucratische laag wordt in de jeugdzorgketen. Indieners volgen kritisch de ontwikkelingen van de CJG's.

Ook vragen de leden van de VVD-fractie naar de visie van de indieners op het voorstel of niet in breder verband gezien moet worden of de jeugdzorg beter elders dan de bij provincies kan worden belegd. Ook bij deze vraag zien indieners niet direct de relevantie er bij behandeling van deze initiatiefnota op in te gaan. Er zijn vele ontwikkelingen gaande binnen het jeugdzorgbeleid. De verankering van de coördinerende rol van de gemeente in de wet en de ontwikkeling van de laagdrempelige CJG's zullen bijdragen aan de uitbouw van preventieve jeugdzorg en jeugdbeleid. Met de nieuwe financieringsystematiek en aanpak van de wachtlijsten en regeldruk verwachten indieners verbeteringen bij de provinciale jeugdzorg. De indieners gaan hierover graag met minister Rouvoet en de Kamer in discussie. De evaluatie van de Wet op de jeugdzorg is een natuurlijk moment om deze discussie verder te voeren.

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie naar de mening van indieners over het voorstel om kinderen vanaf een bepaalde leeftijd meer inspraak te geven bij invulling van de opvang. Naar mening van de indieners zijn inspraakmogelijkheden voor kinderen goed geregeld. Pleegkinderen hebben recht op informatie en inspraak in het hulpverleningsplan. Bij kinderen van 12 jaar of ouder geldt de verplichting dat hulpverleners het hulpverleningsplan, en voorgenomen veranderingen daarin, met ze bespreken.

Ook vragen de leden van de VVD-fractie naar de mening van de indieners over het voorstel van VVD-fractielid Van Miltenburg om ouderschap los te koppelen van opvoederschap. Indieners zien in dit voorstel geen directe oplossing voor de huidige knelpunten die pleegouders ondervinden. Echter, de wettelijke vorm van ouderschap is naar mening van de indieners toe aan herbeziening. Meerdere partijen spelen een rol in de opvoe-

ding van een kind: ouders, stiefouders, pleegouders, andere familieleden, maar ook mensen op school, van de sportclub of de kerk zijn belangrijk voor een opgroeiend kind. Echter, de verantwoordelijkheid voor een kind ligt primair bij degene met het gezag: de ouder of voogd. Tegenwoordig wordt meer dan 50% van de kinderen geboren buiten een juridisch vastgelegde relatie. Dit kan tot onduidelijkheid leiden met betrekking tot het gezag en de verantwoordelijkheidsverdeling. Daarom bereidt de CDA-fractie inmiddels een wetsvoorstel voor om een ouderschapsakte op te stellen, en daarmee de juridische onderverdeling van rechten en plichten vast te leggen voor de verschillende verzorgers om een kind heen. De minister geeft in de gezinsnota «De kracht van het gezin» aan dat scheiding van ouderschap en opvoederschap bij langdurige pleegzorg een logische keuze kan zijn.

De leden van de VVD-fractie vragen naar een reactie van de indieners op het risico van verbureaucratisering van informele zorg bij het aanpassen van de (juridische) positie van netwerkpleegouders. Zoals reeds gezegd willen indieners met het formaliseren van de positie van netwerkpleegouders bewerkstelligen dat zij in ieder geval een beroep kunnen doen op BJZ of andere hulpverleningsinstanties. Daarnaast zullen netwerkpleegouders met de mogelijkheid van voorlopige voogdij langer de tijd krijgen te besluiten in welk kader zij het pleegkind willen opvoeden. Bijbehorende consequenties van de keuze voor pleegzorg en/of voogdij kunnen dan beter overzien worden. Natuurlijk is het niet de bedoeling van de indieners dat deze maatregelen onnodige regeldruk voor de netwerkpleegouders met zich meebrengen. Het juridisch vastleggen van hun verantwoordelijkheid, zeggenschap en beslissingsbevoegdheid draagt bij aan duidelijkheid voor deze pleegouders. Wanneer (informele) netwerkpleegouders een formele positie krijgen, zullen zij in ieder geval een beroep kunnen doen op BJZ of andere hulpverleningsinstanties en niet alleen staan in hun zorgen. Voor netwerkpleegouders kan het zoals aangegeven logischer zijn om (op termijn) het pleegouderschap om te zetten in voogdij. Dit zal ook bijdragen aan duidelijkheid over hun (juridische) positie en de relatie tot hun pleegkind.

De leden van de VVD-fractie vragen of er naast financiële, ook andere oorzaken voor aspirant-pleegouders kunnen zijn die hen kunnen weerhouden van het pleegouderschap, zoals de onzekerheid over het kind. Deze leden vragen of hier door indieners onderzoek naar is gedaan en of er oplossingen denkbaar zijn. In de voorbereiding op de initiatiefnota uit gesprekken met pleegouders en pleegouderorganisaties bleek het indieners keer op keer dat bureaucratie en moeizame samenwerking met BJZ inderdaad helaas mensen ervan kunnen weerhouden pleegouder te worden of te blijven. De indieners spraken onder andere met mensen die gestopt zijn met het pleegouderschap vanwege de moeizame samenwerking met jeugdzorginstellingen en het gebrek aan zeggenschap. Met de aanbevelingen in de initiatiefnota willen de indieners knelpunten wegnemen en pleegouders de ruimte geven hun belangrijke taken uit te kunnen en willen voeren.

De leden van de VVD-fractie vragen naar de rechtspositieverdeling tussen de biologische en pleegouders en de mogelijkheid om bij het opleggen van een OTS een omgangsregeling met het biologische kind vast te stellen om zo de voogdijstrijd te minderen. Indieners hebben uit gesprekken met pleegouders en pleegouderorganisaties ondervonden dat zowel pleegouders als biologische ouders in veel gevallen beide het belang van de maatregel inzien en hieraan ook zullen meewerken. Daarbij spelen de huidige regels omtrent omgang een rol. Pleegkinderen hebben recht op omgang met hun biologische ouders en familie. Ook de pleegouders erkennen het belang hiervan. De omgang vindt plaats op een wijze die

past bij (de ontwikkeling van) het kind, de reden en het doel van de opname. Bij een kortdurende plaatsing zal die omgang anders zijn dan bij een plaatsing van langere duur. Aard en frequentie van de omgang moeten hierop zijn aangepast. Alle betrokkenen, inclusief het pleegkind zelf, moeten in goed overleg tot een evenwichtige omgangsregeling komen. Deze afspraken worden in het pleegcontract vastgelegd.

Inbreng ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen een toelichting van de indieners op het voorstel de termijn voor de OTS te verlengen uit oogpunt van proportionaliteit en subsidiariteit. Zoals reeds gezegd lopen pleegouders bij de huidige regeling van de jaarlijkse gang naar de rechter aan tegen de onzekerheid over de duur van de zorg voor hun pleegkind. Het gaat er om dat pleegouders en natuurlijk ook het kind duidelijkheid krijgen over waar ze aan toe zijn. Indieners zijn blij met het voornemen van de minister om de rechter de mogelijkheid te geven een «OTS op maat» uit te spreken (uitwerking van de motie Çörüz), zoals opgenomen in het programma Beter Beschermd. Dit houdt in dat er niet automatisch een OTS voor de periode van één jaar wordt uitgesproken, maar gekeken wordt naar de persoonlijke situatie van het kind. Zie ook hierboven de reactie van de indieners op de voorstellen van de minister in Beter Beschermd.

Ook vragen de leden van de ChristenUnie-fractie naar de interculturalisatie van de pleegzorg. Zoals reeds hierboven aangegeven, zien indieners met name een rol voor bestaande initiatieven van minderheidsgroeperingen. Een landelijke actie samen met deze minderheidsorganisaties kan bijdragen aan bekendheid en werving van allochtone pleegouders. Indieners roepen de minister op om in overleg te treden met deze organisaties zoals LOM en Forum, die een belangrijke rol kunnen spelen bij met «kleuren» van de pleegzorg.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de indieners om een onderbouwing voor het voorstel omtrent de harmonisatie van het blokkaderecht uit het oogpunt van de proportionaliteit. Zoals aangegeven geldt het blokkaderecht in zijn geheel niet voor pleegouders bij wie een pleegkind is geplaatst met een machtiging uithuisplaatsing in het kader van een OTS. Ook hier kan het pleegzorgtraject echter voor langer dan een jaar duren. Ook deze pleegouders zijn volledig begaan met het lot van het kind dat zij al zo'n lange tijd in hun gezin opnemen, en zouden recht moeten hebben om overplaatsing van het pleegkind tegen te houden. De indieners zijn blij met het voornemen van de minister dit knelpunt op te pakken en het blokkaderecht uit te breiden naar pleegzorg in het kader van OTS.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen indieners welke problemen zij verwachten met het opstellen van criteria voor het onderzoek naar de aanvangskosten van de pleegzorg. De complexiteit hiervoor zal met name liggen in het feit dat er zeer veel verschillende situaties denkbaar zijn waaruit pleegouderschap kan bestaan. Netwerkleegouders ontstaan vaak uit een hele andere situatie dan pleegzorg bij crisisplaatsing in een jeugdzorgtraject. Pleegkinderen hebben vaak meer zorg nodig dan andere kinderen, gehandicapte pleegkinderen zullen extra inspanningen met zich meebrengen. Het is moeilijk om één regel te maken die toegesneden is op al deze verschillende situaties. Het gaat er echter steeds om dat pleegouders ondersteund worden bij het belangrijke werk dat ze doen, en niet verstrikt raken in regels en bureaucratie. Het zou daarom goed zijn de verschillende situaties van pleegzorg in kaart te brengen en per situatie te bekijken hoe een raming van de aanvangskosten opgesteld kan worden. De indieners vragen de minister dit onderzoek op te pakken en zo mogelijk

te betrekken bij het lopende onderzoek naar de samenloop van kinderbijslag, kindertoeslag en de pleegvergoeding.

Ook vragen de leden van de ChristenUnie-fractie naar de proportionaliteit bij het voorstel van indieners de (financiële) rechten en plichten bij verschillende soorten pleegkinderen te uniformeren. Zoals gezegd zijn de verschillen in pleegzorgsituaties talrijk. Het komt regelmatig voor dat een pleeggezin bestaat uit pleegkinderen vanuit verschillende (juridische) plaatsingen. Pleegouders geven aan dat de onduidelijkheid over rechten en plichten bij de verschillende pleegkinderen grote administratieve last met zich meebrengt en niet bijdraagt aan het met plezier uitvoeren van hun verantwoordelijkheden als pleegouder. Uniformering van financiële consequenties en regels omtrent verantwoordelijkheid en gezag draagt bij aan het wegnemen van belemmeringen die pleegouders ervaren.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen indieners om een reactie op het voorstel het ouderschapsverlof flexibel in te zetten voor pleegouders. Indieners staan positief tegenover dit voorstel, onder nader te bepalen voorwaarden. Pleegouders hebben op dit moment recht op vier weken pleegzorgverlof om te wennen aan de nieuwe situatie. Indieners gaan graag met de minister in debat hierover bij de behandeling van de gezinsnota «De kracht van het gezin». Ook de behandeling van de verlofnotitie van het kabinet kan een natuurlijk moment zijn dit voorstel verder uit te werken.

Inbreng SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie vragen naar de proportionaliteit bij het voorstel met betrekking tot het instemmingsrecht voor pleegouders bij wijziging van het behandelingsbeleid en vragen of een betere overdracht niet voldoende kan zijn. Het juridisch vastleggen van verantwoordelijkheden, zeggenschap en beslissingsbevoegdheid van zowel pleegouders als biologische ouders zal naar mening van de indieners bijdragen aan wederzijds begrip omdat beide partijen weten waar ze aan toe zijn. Onderzoek over deze verdeling kan hierbij helpen. Dan kan bezien worden of het bijvoorbeeld nodig is om het instemmingsvereiste in te perken of te schrappen. Indieners zijn blij met de toezegging van de minister te zullen onderzoeken of en zo ja op welke punten het mogelijk is pleegouders instemmingsrecht te geven.

De leden van de SGP-fractie vragen of indieners bij het voorstel voor de OTS voor een periode van langer dan een jaar een tussentijdse toetsing of tussentijdse beëindiging van de maatregel mogelijk zien. Indieners zijn blij met het voornemen van de minister om de rechter de mogelijkheid te geven een «OTS op maat» uit te spreken (uitwerking van de motie Çörüz), zoals opgenomen in het programma Beter Beschermd. Dit houdt in dat er niet automatisch een OTS voor de periode van één jaar wordt uitgesproken, maar gekeken wordt naar de persoonlijke situatie van het kind. Als het vanaf het begin af aan duidelijk is dat het kind niet terug kan naar de biologische ouders, heeft een jaarlijkse gang naar de rechter bijvoorbeeld geen zin. Bureau Jeugdzorg en de gezinsvoogd zijn er om de belangen van het kind te behartigen. Ook nu is het al zo dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het hulpverleningsplan, inclusief pleegzorgtraject, bij Bureau Jeugdzorg en de gezinsvoogd liggen. De kinderrechter blijft degene die de beslissing neemt over de indicatiestelling en de termijn hiervan. Tussentijdse toetsing of beëindiging van de maatregel kan tot de mogelijkheden behoren.

De leden van de SGP-fractie vragen in het verlengde van het voorstel voor interculturalisatie van de pleegzorg naar een reactie van de indieners op

het voorstel om ook andere factoren, zoals religieuze en sociale, mee te nemen. Het is in het belang van het kind dat er rekening wordt gehouden met zijn of haar achtergrond bij het opstellen van een hulpverleningsplan. Indieners gaan ervan uit dat ook religieuze en sociale aspecten hier onder vallen en dat deze een belangrijke rol zullen spelen bij bijvoorbeeld de keuze voor de pleegouders.

Tot slot vragen de leden van de SGP-fractie in verband met het voorstel (financiële) rechten en plichten in de verschillende pleegregimes te uniformeren of er gegevens bekend zijn van aantallen pleeggezinnen waarin pleegkinderen vanuit verschillende regimes geplaatst zijn. Er zijn geen gegevens beschikbaar over aantallen pleeggezinnen waarin pleegkinderen vanuit verschillende regimes geplaatst worden. Uit informatie van de NVP blijkt wel dat er een groeiend verschil is tussen regels omtrent de vergoedingen en juridische rechten van de vrijwillige plaatsingen en de plaatsingen met een maatregel. Voor pleegouders levert dit onduidelijke situaties op. Daarom pleiten de indieners ook voor een grotere uniformiteit van de regelingen.